

**OŚRODEK
KULTURY
FRANCUSKIEJ**

dr Nicolas Maslowski

Dyrektor Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich w Polsce - OKFiSF
Uniwersytet Warszawski

Varšava, 02.09.2021

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE PHDR. JIŘÍHO KOCIÁNA

S TITULEM *TRANSYLVÁNSKÁ REGIONÁLNÍ IDENTITA A JEJÍ POLITICKÁ REFLEXE PO ROCE 1989*

PhDr. Jiří Kocián napsal disertační práci v oboru Mezinárodní teritoriální studia, pod vedením doc. Ph.Dr. Jiřího Vykoukala, Csc., s titulem „Transylvánská regionální identita a její politická reflexe po roce 1989“. Práce čítá 331 stran a obsahuje seznam obrázků, tabulek a map, seznam použitých zkratk. Práce je rozdělena do čtyř kapitol; je psaná na základě citovaných vědeckých odkazů a na základě analýzy citovaných zdrojů. Obsahuje také soupis bibliografických citací, jmenný rejstřík, a jako přílohy články použité v primární analýze a šest map. Práce bezesporu odpovídá formálním požadavkům na disertační práce.

OBSAH A CÍL PRÁCE

Cílem práce je pro autora uchopení role, jakou „hrálo pro transylvánskou regionální identitu pozitivní vnímání a přijímání diverzity stojící v opozici vůči konfliktním nacionalistickým postojům převažujícím v Rumunsku po roce 1989“ (str.18). Metodou provedení byla analýza „diskurzu transylvánské regionální identity v rumunských novinách v letech 1989 až 2014“ (str.3). Výzkumné otázky jsou:

„Představoval diskurz transylvánské regionální identity v Rumunsku mezi lety 1989 a 2014 inkluzivní a tolerantní alternativu vůči hegemonickému nacionalismu? Jaké identifikační elementy transylvánskou regionální identitu v diskurzu konstruovaly? Jak se vyvíjela vnitřní dynamika diskurzu regionální identity? Nalézal regionální diskurz své protagonisty v řadách politických představitelů obyvatel regionu napříč jeho etnickým spektrem?“ (str.19).

Hned zde musím dodat, jako první poznámku, že i když cíle práce obsahují předpoklady, které částečně odpovídají na první výzkumnou otázku, její předpoklady budou potvrzené níže ve výzkumu. Musíme nyní rozumět této formulaci jako rétorickému způsobu, jak připravit čtenáře na hlavní teze celé práce, tak jak jí rozumím: v Transylvánii se vytvořila subkultura (i když autor nepoužívá tento koncept) ideologické podpory míru a mezietnické tolerance, která, na rozdíl od jugoslávských sousedů, omezila mezietnická napětí a otevřela možnost mezietnické inkluzivitě.

**OŚRODEK
KULTURY
FRANCUSKIEJ**

dr Nicolas Maslowski

Dyrektor Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich w Polsce - OKFiSF
Uniwersytet Warszawski

Autor vyhledává, na tomto příkladu, inspirace pro širší debatu o soudobých regionálních identitách.

VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ

Argumentace je rozdělena do čtyř kapitol nerovnoměrné délky:

1. - Regionální identita v rovně teorie, (38 str.)
2. - Metodologie výzkumu, (29 str.)
3. - Transylvánská regionální identita a její reflexe v postkomunistickém období (122 str.)
4. - Transylvánie „politická“ a cesta k ní (33 str.)

Autor bude představovat analýzu dvou celostátních titulů, România liberă („Svobodné Rumunsko“, dále RL) a Adevărul („Pravda“, dále AD), přičemž jako vzorek jsou vymezena časová období čtyř týdnů před termínem všeobecných voleb a dva týdny po jejich uskutečnění (s. 84-85).

V první kapitole představuje autor pokus o dosažení definice Transylvánie. Následně usiluje o prezentaci definice identity, navazuje na konstruktivistické tradice, ale i na další. Tyto pojmy užívá k definování regionální transylvánské identity jakožto dědictví historických vlivů a etnických složení. V těchto otázkách spoléhá na analýzu etnolingvistických skupin Brubakera, než je diskutuje, v návaznosti na Jenkinse, vysvětluje volbu zakotvené teorie pro analýzu regionální identity. Tuto regionální identitu spojuje s regionálním vědomím. Identitu a vědomí úzce spojuje s narativem.

V druhé kapitole se Jiří Kocián rozhoduje pro foucaultovskou perspektivu, kde se diskurz stává proudem vědění, který definuje mocenské role, stejně jako i směry individuálního a kolektivního konání (str. 67 a další). Za pomoci různých vědců a různých paradigmatických přístupů navrhuje Jiří Kocián vlastní diskuzi nad smyslem a dimenzemi diskurzivní analýzy, mezi „politickými elitami“ a „diskurzy každodennosti“, mapuje propast, kterou by mediální reprezentace měla překračovat.

Třetí kapitola je velmi rozsáhlá, a tak představím její argumentaci podrobněji. Nejdříve je představen národní narativ (na základě literatury), s kterým je spojena, hned po roce 1989, idea národnostní homogenizace v diskurzu politických stran v Rumunsku. Výzkum poukazuje a zároveň analyzuje otázku Transylvánie, stejně jako s tím spojené otázky vztahu s maďarskou

OŚRODEK KULTURY FRANCUSKIEJ

dr Nicolas Maslowski

Dyrektor Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich w Polsce - OKFiSF
Uniwersytet Warszawski

menšinou, otázku mezietnických vztahů atd. Jasně je patrné, že vztah k maďarské menšině je vnímán velmi negativně („obviňování Maďarů a rumunské opozice ze secesionismu a prosazování federalizace“, str. 135). Autor analyzuje různá kritéria včetně „tematického rozvrstvení historie“. I když autor neužívá toho pojmu, jeho výzkum by zde mohl sloužit k analýze mediální konstrukce rumunského „historického vědomí“. Diskurzivní analýza vede k definici „transylvánské identity“ jako „kolébky rumunství“.

Post-komunistická debata zde získává zajímavou dynamiku. Dle autora „reakce na negativní vyobrazování vzájemného soužití v multietnickém regionu Transylvánie se po roce 1989 začala objevovat velice záhy. Politici, intelektuálové i osobnosti kulturního života, především ti pocházející z této oblasti vyjadřovali myšlenky, že dějiny regionu jsou sice poznamenány problémy, ale celkově se Transylvánie vyznačuje zvýšenou mírou tolerance vůči odlišnosti (alteritě), ať už etnické, jazykové či náboženské vycházející právě z historické zkušenosti multietnického soužití.“ Tento nehegemonický diskurs o „sdílené Transylvánii“ tvoří to, co autor nazývá „reinterpretace dějin v regionálním diskurzu“, což bych nazval radši „reinterpretace dějin v diskurzu o regionu“. Výsledky regionálních voleb by sice mohly poukázat na křehkost stereotypu o demokratičnosti regionu, ale články, které vyhledávají příslušné vysvětlení, to neberou až tolik v potaz.

Vidíme, jak se z těchto diskurzů postupně prezentuje konstrukt „transylvánského ducha“ mezi tolerancí a synkretismem, který může přesvědčit i zahraniční novináře a tak se dostat zpátky do rumunského národního tisku.

Poslední kapitola, „Transylvánie politická, a cesta k ní“, může být v logice textu rozuměna jako pravý cíl celého výzkumu, ačkoli tento reprezentuje jen odpověď na poslední výzkumnou otázku „Jaké identifikační elementy transylvánskou regionální identitu v diskurzu konstruovaly?“ (s. 217). Krásně to ukazuje obrázek 50 (s. 226), kde mizí postupné argumenty nacionalisticko-homogenizační a v síle s časem rostou (hlavně v roce 2014) argumenty o regionální specifitě. Dokonce dominují články o federalizaci a články anti-centralistické. Představitelé různých etnických skupin v článcích pozitivně představují pacifistické soužití. Částečně je to spojeno s tím, že obsah „regionálního diskurzu“ se stal Johannisovým „pomyslným politickým programem konstruovaným dalšími aktéry v míře dosud nevidané“ (s. 241).

**OŚRODEK
KULTURY
FRANCUSKIEJ**

dr Nicolas Maslowski

Dyrektor Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich w Polsce - OKFiSF
Uniwersytet Warszawski

Argumentace tohoto věcného zpracování je logická a teoreticky ukotvená. Prameny vychází z výzkumu a jsou bohatě citované. Autor v této práci dokládá schopnost vedení samostatného výzkumu za využití literatury, originálních pramenů, stejně jako konstrukce koncepcí a představení vlastní argumentace.

FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ odpovídává požadavkům, ačkoliv se dají najít překlepy.

KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z disertační práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.)

První komentář je velmi pozitivní: celkový dojem z práce je velmi dobrý. Práce je zajímavá. Autor mi svou analýzou určitě pomohl pochopit genezi a kontext voleb z roku 2014, za což jsem mu vděčný. Dynamika debat v mainstreamových médiích je pro mě také zajímavá. Po určitých změnách lze uvažovat o publikaci práce.

Druhý komentář je metodologicko-sémantický. Některým termínům lze porozumět různě, což má vliv na celkovou metodologickou koncepci.

Autor si musí dávat pozor, když používá pojmy jako „regionální identita“ a nebo „regionální diskurz“ v poslední části, které jsou snadno srozumitelné, když píše o jejich mobilizaci. Ale mohly by se stát důvodem kontroverze, když autor analyzuje celostátní (a rumunsko-jazyčné) tituly (ačkoli také mají regionální přílohy). Analýzu bych zde raději pojmenoval **rumunský diskurz o transylvánské identitě v mainstreamových médiích**. Nacionalistické noviny, menšinové anebo rumunské, nejspíš všechno představují jinak. Umožňuje analýza národních novin znalost velmi specifického regionu, nebo mluvíme pouze o jeho obrazu? Nemohou regionalisté měnit svůj projev podle publika, a proto bychom mohli mít v regionálních novinách jiný obsah? Nejsou regionální noviny v maďarštině pravděpodobně radikálnější než v rumunských národních novinách?

Jestli jde o pochopení regionu, nejsou regionální volby vhodnější pro regionalistický diskurz? A jestli jde o pochopení vztahu Rumunska k Transylvánii, tak by možná změna apelací těchto pojmů před publikací byla potřebná.

Třetí komentář je technicko-redakční: pro eventuelní publikaci bych doporučil uvažovat o tom, aby místo třetí kapitoly byly tři menší kapitoly:

**OŚRODEK
KULTURY
FRANCUSKIEJ**

dr Nicolas Maslowski

Dyrektor Ośrodka Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich w Polsce - OKFiSF
Uniwersytet Warszawski

- Transylvánské bojiště
- Transylvánie tolerantní, multietnická a demokratická
- Transylvánie autochtonní a autonomní

(tedy dohromady 6 kapitol)

Poslední věc: zdá se mi, že ne všechny tabulky s analýzou (v obrazech) jsou v textu potřebné, a některé by mohly obohatit přílohy. Některé metodologické úvahy, třeba o zakotvené teorii, se mi zdají pro eventuelní publikaci také zbytečné anebo vhodnější pro poznámku pod čarou.

- OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři)
- Prosim během obhajoby o vyjádření k otázce formulace „diskurz o transylvánské identitě“ s ohledem na můj komentář číslo 2.
- Mám otázku na téma vlivu technologické změny na metodologii. Jak to vypadá s významem internetových medií v Rumunsku? Ztrácí zde také mainstreamová média čtenářství a vliv?

- DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ:

Rozhodně doporučuji k obhajobě, s pozitivním výsledkem.

Nicolas Maslowski ✓